

Gry Worre Hallberg »Pirat-performance«

Pirat-performance

- The Embassy of Untrue Reality afviklet, manifesteret
og henrettet af Club de la Faye

‘Fictional After Hours, please join at The Embassy of Untrue Reality for the ritual Fiction Funeral!‘ [Facebook status update d. 5. maj 2011]

Performance: En mulighed for frigørelse inden for en iscenesat og konstrueret ramme. Pirat-performance: At kapre steder, der kan rumme muligheden, omend midlertidig, for performativ frigørelse.

All Fictions Day

Det er torsdag d. 5. maj og *The Embassy of Untrue Reality* af det performanceorienterede kunstnerkollektiv Club de la Faye manifesterer sig for sidste dag i denne omgang i konsulenthuset House of Futures i Nybroegade i det indre København. Overvældende mange gæster har været igennem ambassaden som ansøgere til ‘citizenship in The Fictional State of Mind’ de seneste tre dage. Flere er kommet tilbage ad adskillige omgange og nogle taler i ‘afhængighedstermer’¹: ‘Jeg insisterer på, at *The Embassy of Untrue Reality* åbner igen. Jeg fik aldrig min ansøgning godkendt, og jeg har brug for asyl fra min anden virkelighed.’ [*The Embassy of Untrue Reality* Facebook-side]

Denne torsdag er det *All Fictions Day* i The Fictional State of Mind. Det er den vigtigste begivenhed i denne fiktionelle stat, der er et grænseløst rum i deltagernes bevidsthed. Denne dag fejres fiktioners betydning, og endvidere er alle fiktioner oppe til genovervejelse og potentiel ‘henrettelse’, ligesom der er mulighed for at skrive nye fiktioner – ‘Må dine nye fiktioner være livgivende og kraftfulde!’ (som The Imaginary Nurse sagde til The Attaché of The Imaginary under fejringen). Fiktion i denne sammenhæng forstås som den tredimensionelle live-iscenesættelse af en fiktionsramme, som er udarbejdet af rammesætterne af begivenheden, i dette tilfælde Club de la Faye. *The Embassy of Untrue Reality*’s fiktionsramme tager udgangspunkt i ambassaden som koncept. Således kopierer *The Embassy of Untrue Reality* de institutionelle og bureaukratiske anvisninger, der findes på en ambassade, men placerer nye retningslinjer, funktioner og afdelinger inden for denne ramme. Man kan på *The Embassy of Untrue Reality* besøge The Department of Your Imaginary, møde The Attaché of Fictional Fact, The Fictional Executioner og Attaché of Interfictional Relations. I Club de la Faye kalder vi imidlertid denne specifikke fiktion en meta-fiktion, fordi der er mulighed for at reflektere og teoretisere over selve fiktionrammens betyd-

¹ Jf. Hallberg 2009: *I Need My Shot of Fiction!*

ning og kraft og potentelt udfordre og udvide den.

Denne performance, der foregår inden for rammerne af et fiktionelt univers, kan kaldes en pirat-performance, for så vidt rummet, hvis traditionelle funktion er et konsulenthust, overtages eller interveneres af en performance.

Performativ frihed

Inden for performativitetsteorien, som den især udfoldes inden for Performance Studies-traditionen under ledelse af performanceteoretiker Richard Schechner ved New York University, betones den midlertidige mulighed for performativ frihed, som udspillede performances tilbyder. Performance-mediet rummer muligheden for at placere sig oven på, inden i eller i forlængelse af andre situationer, rum og begivenheder. Et ofte fremhævet eksempel er drag queen-optoget. Her omformes byrummet til en platform for potentiell politisk kritik gennem det iscenesatte lag af performative handlinger, som udføres af aktørerne. Denne aktion spejler det daglige byrum og sætter på den måde direkte eller indirekte det daglige rum under lup og potentiel kritik. Inden for de senere år er der sket en potensering af udforskningen af performancegenrens mulighedsrum. I forlængelse heraf trækkes performances i højere og højere grad ud af det kunstinstitutionelle rum (teaterscenerne/gallerierne/museerne) og placeres i stedet på 'hverdagens scener' – som i eksemplet ovenfor, og som det er tilfældet med *The Embassy of Untrue Reality* på *All Fictions Day*.

All Fictions Day på *The Embassy of Untrue Reality Revisited*

Dagen igennem har ansøgerne, det vil sige de besøgende deltagere, haft mulighed for at 'begrave' fiktioner, der ikke længere er gavnlige i deres liv, i små æsker, som placeres på tærsklen til The Department of The Imaginary. Da ambassaden lukker kl. 19 denne torsdag inviteres alle til at komme igen kl. 21 for at forme et optog ned til et henrettelses-ritual af 'gamle fiktioner' ved kanalen ved Gl. Strand i indre København.

Endvidere åbnes begivenheden op for offentligheden gennem annonceringer på Facebook og i andre sociale medier. Lidt før kl. 21 ved ambassade-personalet ikke, hvor mange mennesker, der vil dukke op.

'This is the end, my only friend the end' spinder ud af højtalerne, da mennesker begynder at ankomme fra nær og fjern. Nogle har været dybt inde i ambassadens fiktion de seneste dage, andre sætter sine fodder der for første gang i deres liv. Men alle mødes om den samme mission her på House of Futures, der har åbnet sine døre for *The Embassy of Untrue Reality*. Det danner således rammen om et rum, der performativt er omdannet til noget andet. Gennem sine uendelige narrative muligheder kan fiktionen give liv til hvad som helst, og med dette uendelige udfoldelsespotentiale bliver stedets

potentiale uendeligt. Ligesom byrummets. Der ligger latente historier og venter på at blive fortalt, og bymurene kan danne rammen om en vifte af begivenheder – det er blot at placere billedet, fortællingen, poesien og performance i et specifikt miljø.

Ført an af ambassadøren i *In The Embassy of Untrue Reality in The Fictional State of Mind* og *The Imaginary Girl*, der lever i den sidste station på ambassaden – i *Your Imaginary*, skaber alle disse mennesker et optog ned af Nybroegade og videre til Gl. Strand med hver deres æске i hånden. Gennem megafonen erklærer ambassadøren begivenhedens særlige status og inviterer alle til at deltage i det fælles ofringsritual. En efter en kastes de smukke pakker i havvandet, og den tilfældige forsamling på brostenene ud mod vandet vinker farvel til *The Fiction of The Little Girl's Dreams*, *The Fiction of Misjudgement*, *The Fiction of Nationality*, *The Fiction of Janteloven*, *The Fiction of Death...*

Det forstås altså, at fiktion i denne sammenhæng både henviser til en parallelvirkelig iscenesat begivenhed og til vores hverdagssliv, som i en vis grad er konstrueret af narrativer og billeder i vores forestillingsverden. Bevidstheden om dette åbner for muligheden for at konstruere nye og mere frugtbare fiktioner.

Ambassadøren og The Imaginary Girl og The Procession of Fictional Executions. Foto: Stine Skott Olesen

'Fiktionslogikken' rummer en kritik af omgangen med det hverdagslige og de samfundsmæssige vilkår som uforanderlige, idet de her betragtes som fiktioner på niveau med alle andre fortællinger; også dem, der mere eksplicit formulerer sig som fiktioner – for eksempel Star Wars og Rødhætte, Janteloven samt de store religiøse fortællinger – for eksempel Bibelen og Lotus Sutraen. Med dette udgangspunkt bliver den frugtbare opgave hele

tiden at forny fiktionerne og konstruere nye, således at livet placeres og tager udgangspunkt i de mest hensigtsmæssige og livgivende fiktioner. Denne implicitte kritik får ekstra liv med den synlighed, der er konsekvensen af at gå på gaden. Performances opererer i forvejen i et 'pirat-felt', idet et rum uden for kunstinstitutionen, i dette tilfælde et konsulenthus, okkuperes af en performance med dertilhørende performere. Med optoget på gaden får pirat-performance endvidere referencer til det fænomen, der går under titlen pirat-festen.

Pirateri

Piratfesten – festen der ikke er givet tilladelse til, festen som tilsyneladende opstår spontant (om end de ofte er mere performativt planlagte end de giver udtryk for) og som annonceres gennem sms'er og gennem sociale medier – har en kæmpe attraktion. Som deltager kan man føle sig som en udvalgt gæst til en betydningsfuld begivenhed, der markerer et vigtigt brud med det hverdagslige, det disciplinerede og disciplinerende. Man bliver en del af et segment, der stiller sig kritisk over for alt dette og samtidig åbner sig for det poetiske, fortryllende, kritiske og oprørsk. Disse begivenheder kan forstås som teatrale begivenheder, der er orkestreret med henblik på denne oplevelse. Pirat-performance kan således forstås som en teatral forskydning af piratfesten. Rummende den samme kritik, men i endnu højere grad orkestreret og iscenesat. Det performative element er potenseret.

Optoget under *The Embassy of Untrue Reality* kan forstås som en pirat-performance, der ligesom alt andet pirateri har aktivistiske og avantgardistiske undertoner. Men her er det ekstra tydeligt, at begivenheden fungerer inden for en iscenesat dramaturgisk og teatral ramme.

Med dette vil vi kaste et blik på teatralitets- og performativitetsforsknningen for at se på, hvordan en tydelig teatral ramme kan være med til at styrke den performative frihed, som rummer kritikken af det hverdaglige.

Performativ frihed i den teatrale ramme

Inden for performancekunsten er repræsentation et begreb, man gør op med for at tage afstand fra den kunstighed og distance, som teaterkunsten er blevet tillagt. Teaterforskerne Tracy C. Davis og Thomas Postlewaits viser i deres introducerende historiske redegørelse af teatralitetsbegrebet i antologien *Theatricality* (2003), hvordan teater og teatralitet ofte er blevet betragtet med negative konnotationer – som uautentisk, kunstig, melodramatisk, forstillet og falsk. Denne opfattelse føres tilbage til Platons hulelignelse, herunder ideen om mimesis, og dermed opfattelsen af teatret som 'dobbelfalsk' – en reproduktion af en reproduktion. Én af dem der har bidraget til denne holdning i nyere tid er kunsthistorikeren Michael Fried, der forstår teatralitet som en dramatisk illusion sat til værks for at impo-

nere tilskueren og fremkalde applaus, hvormed begæret efter anerkendelse ved at stille sig til skue på en særlig dramatisk måde anses for at repræsentere en uægte fremstilling. Det samme gælder ideen om 'Theatrum Mundi', dominerende på Shakespeares tid, og som Shakespeare selv accentuerer i *As You Like It*, hvor han lader Jacques proklamere: 'all the world's a stage' [Citeret i Davis and Postlewait: 2003, s. 9] – og menneskene er blot spillere på denne verdens-scene. Med det er livet ikke andet end en række roller, som vi må forsøge at spille, så godt vi kan. Teatret som metaforisk inspirationskilde breder sig med den generelle accept af dets eksistentielle symbolrelevans til andre akademiske felter som antropologi (Victor Turner, Milton Singer) og sociologi (Erwin Goffman, Guy Debord). Fælles for dem er, at de baserer sig på et traditionelt teaterkoncept – 'Teater, hvor man spiller en rolle, siger replikker og følger et forholdsvis fastlagt manuskript.' [Gade: 2008, s. 39] Inden for performance studies-traditionen bliver teatralitet i forlængelse af sådanne opfattelser et billede på de diskurser, som samfundet tvinger os ind i og proklamerer som essenser, men som man gennem den performative handling kan fravriste sig midlertidigt.

The Agent og Attaché of The Imaginary. Til daglig fungerer dette rum som køkken og madelokale i House of Futures. Denne dag fremstår det som The Department of The Imaginary. Foto: Sille Arendt

Den canadiske teaterforsker Josette Féral peger imidlertid på, at performativitet ikke er teatralitetens modsætning, men tværtimod indlejret i teatralitet som det netværk af impulser og unikhed, der altid er til stede inden i eller oven på den faste iscenesatte ramme, der definerer teatralitet: 'Ved at integrere performativitet i sig selv, ser teatralitet performativiteten som en af dens vigtigste modi'. [Féral: 2002, s. 5] Féral understreger således, at performativitet giver teatralitet sin kraft og betydning. Dette gør os bedre i stand til at forstå enhver 'forestilling', herunder alle former for iscenesatte handlinger

The Embassy of Untrue Reality på gaden. Foto: Stine Skott Olesen

og situationer i hverdagslivet som et samspil mellem teatralitet og performativitet. Performativitet er det, der gør forestillingen unik hver gang. Teatralitet er det, der bevirket, at den er genkendelig inden for et bestemt sæt af referencer og koder. Teatralitet forstås endvidere som den overordnede ramme både på et forestillings- og samfundsmaessigt plan. Hvis den teatrale ramme er anderledes end i hverdagsvirkeligheden, konstrueres der en parallelvirkelighed, som åbner for nogle performative muligheder, der adskiller sig fra hverdagsvirkelighedens. Det performative mulighedsrum afhænger således af den rammekonstruerende teatralitet. Det er først i det øjeblik, at et område erklæres for rammesat til en anden type begivenhed end den, der gives plads til i hverdagen, at dette rum kan indtages og omjusteres performativt. Ligesom det er tilfældet med *The Embassy of Untrue Reality*'s twist/dekonstruktion af konsulenthuset House of Futures daglige funktion samt byrummets og gadens, som blev betrådt under optoget på *All Fictions Day*.

Pirat-performance som performativ frihed inden for den teatrale ramme

I forlængelse af forholdet mellem det teatrale og det performative, peger jeg mod, at *The Embassy of Untrue Reality* udgør en eksplisit teatral ramme, som åbner for muligheden for performativ frihed. Der kan argumenteres for, at alt pirateri åbner for denne ultimativt frigørende mulighed, hvilket især fremstår tydeligt ved piratfester. Piratfestens performative og dermed kritiske og frigørende potentiale potenseret imidlertid yderligere i det 'medie', jeg her har kaldt pirat-performance, idet den teatrale ramme er endnu stærkere: Ved at skrue op for teatraliteten skrues op for performativiteten. I *The Embassy of Untrue Reality* understreges den performative frigørelsесmulighed endvidere gennem det tematiske indhold: Hver enkelt

deltagers mulighed for 'henrettelse' af fiktioner, der virker hæmmende for deres livsudsfoldelse.

The Imaginary Girl i Your Imaginary på *The Embassy of Untrue Reality*. Foto: Sille Arendt

Som en besøgende ansøger på *The Embassy of Untrue Reality* udtrykte det nogle dage efter *All Fictions Day* på ambassadens Facebook-side: 'Besøget på den usande virkelighedsambassade var fantastisk frigørende. Og det var lige som jeg var ved at opgive troen på at fiktion kan være virkelig revolutionær.'

Litteratur

- Judith Butler, 2007: 'Performative acts and gender constitution: an essay in phenomenology and feminist theory', in: *The Performance Studies Reader*, Routledge.
- Tracy C. Davis og Thomas Postlewait, 2003: 'Theatricality: an Introduction', in: *Theatricality*, Cambridge University Press.
- Josette Féral, 2002: 'Introduction' og 'Theatricality and the Body' i *Substance*, 98/99, Vol. 31 Nos. 2 & 3.
- Erika Fischer-Lichte, 2006: 'Begrundelse for det performatives æstetik'(oversættelse af første kapitel; 'Begründung für eine Ästhetik des performativen', in: *Ästhetik des Performative*, Suhrkamp, 2004) i *Peripeti*, 6, *Performativitet*, Afdeling For Dramaturgi.
- Erika Fischer-Lichte, 2005: *Theatre, sacrifice, ritual*, Routledge
- Solveig Gade, 2008: *Rammen om værket i verden*. Ph.d.-afhandling afgivet ved IKK, KU.
- Gry Worre Hallberg, 2009: *I Need My Shot of Fiction*, kandidatspeciale udgivet ved IKK, KU.